Baltijos šalių restauratorių konferencija Taline

Greta ŽIČKUVIENĖ

Baltijos šalių restauratorių konferencija – tai tradicinė tarptautinė konferencija, kas treji metai paeiliui rengiama vienoje iš Baltijos šalių sostinių, turinti savo temą. Renginio tikslas – analizuoti ir aptarti kultūros paveldo būklę, jo išsaugojimo ir restauravimo svarbą, perspektyvas, uždavinius.

Šiais metais gegužės 7–10 d. Taline įvykusios VIII Baltijos šalių restauratorių konferencijos tema buvo „Išsaugojimas ir konservavimas XXI amžiuje: pažinimas, iššūkiai, nuostatos“. Šioje konferencijoje dalyvavo restauravimo specialistai iš 18 šalių: Lietuvos, Latvijos, Estijos, Suomijos, Jungtinės Karalystės, Belgijos, Prancūzijos, Ispanijos, Lenkijos ir kitų valstybių. Programą sudarė 26 žodiniai ir 38 stendiniai pranešimai, vyko simpoziumai, restauruotų kūrinių paroda, supažindinta su svarbiausiais Estijos restauravimo centrais.

▸ Iš Lietuvos konferencijoje dalyvavo Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos dailės muziejaus Prano Gudyno restauravimo centrų specialistai, kurie renginio dalyviams pristatė 4 žodinius ir 17 stendinių pranešimų.

▸ Aptarta kultūros vertybių apsaugos ir restauravimo sistema, organizavimas, vadyba, restauravimo specialistų rengimas, mokymas, kvalifikacijos kėlimas ir atestavimas. Pabrėžtas šiuolaikinės industrinės aplinkos poveikis kultūros paveldui, kultūros vertybių išsaugojimo problemos, praktinės kultūros vertybių tyrinėjimo ir restauravimo problemos, ypač sudėtingų archyvinių dokumentų, knygų, grafikos kūrinių, fotografijos kolekcijų, vaško spaudų, tapybos, keramikos, tekstilės kūrinių, istorinių pastatų restauravimo atvejai.

▸ Įžanginį pranešimą perskaitė tarptautinio „Mėlynojo skydo“ organizacijos Prancūzijos komiteto vicepirmininkė Marie Therese Varlamoff. Ši organizacija įkurta 2000 m. Pagrindiniai tikslai – įvertinti riziką ir apsaugoti kultūros paveldą stichinių nelaimių, karų, vandalizmo atvejais. Šiuo metu „Mėlynojo skydo“ organizacija jungia 47 valstybes. Pranešėja ragino prisidėti prie šios organizacijos plėtros ir kurti nacionalinius komitetus savo šalyse.

▸ Septyni pranešimai skirti archyvų ir bibliotekų rinkinių būklės tyrimams ir vertinimo metodams. Debora Novotny, Britų

Conference of Renovators of the Baltic States in Tallinn
Greta ŽIČKUVIENĖ

The article presents conferences of renovators of the Baltic States. The traditional international conferences are held once per three years in turn in one of the capitals of the Baltic States. The goal of these conferences is to analyse and discuss the state of the cultural heritage, the importance of its preservation and renovation, as well as future perspectives and tasks.
The subject of the 8th conference of renovators of the Baltic States, which was held in Tallinn on 7-10 May 2008, was "Preservation and Conservation in the 21st Century: Recognition, Challenges and Attitudes". Among the participants of the conference were specialists from 18 countries, i.e. Lithuania, Latvia, Estonia, Finland, the United Kingdom, Belgium, France, Spain, Poland and other countries. The conference consisted of 26 verbal and 36 stand-case presentations, including different symposiums, the exhibition of renovated works and introduction of the key European Restoration Centres.

bibliotekos atstovė, apibendrino šio amžiaus bibliotekų rinkinių išsaugojimo principus ir prioritetus, supažindino su projektu, kuris vykdomas Didžiosios Britanijos bibliotekos kolekcijų apsaugos padalinyje.

▸ Simon Cane ir Jane Thompson Webb iš Birmingamo muziejaus kolekcijų priežiūros ir restauravimo padalinio kalbėjo apie projektą, skirtą kolekcijų saugotojų mokymams apie muziejinių kolekcijų priežiūrą, būklės nustatymą, restauravimo prioritetų ir standartų parinkimus.

▸ Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisijos pirmininkė Zita Šliogerienė apžvelgė restauravimo specialistų rengimo ir atestavimo mūsų šalyje tvarką, supažindino su pagrindiniais dokumentais, kuriais remiasi Lietuvos restauratorių atestavimo komisijos veikla, svarbiausiais jos darbo principais ir atestavimo procedūromis. Estijos ir Latvijos atstovai apžvelgė restauravimo specialistų atestavimą. Tai leidžia palyginti visų trijų Baltijos valstybių atestavimo modelius, įžvelgti jų privalumus ir trūkumus.

▸ LDM Prano Gudyno restauravimo centro technologės dr. Dainos Ragauskienės pranešimas – apie istorinei tekstilei tvirtinti naudojamų polimerinių rišiklių tyrimus. Tai dalis autorės daktaro disertacijos darbo, kurio mokslinis vadovas – prof. dr. Ričardas Makuška. D. Ragauskienė aptarė tyrimų rezultatus. Darbo tikslas – įvertinti muziejinei tekstilei sutvirtinti naudojamų polimerinių dangų, gaunamų iš tikrų tirpalų ir dispersijų, padengimo būdus ir bandinių savybes. Atliktų tyrimų rezultatai leidžia geriau panaudoti ir pritaikyti restauravimui turimas medžiagas.

▸ Latvijos restauratorių sąjungos atstovė Inara Heinrihsone kalbėjo apie tapetų, kuriais XIX–XX a. buvo dekoruojami interjerai, išlikimo ir išsaugojimo problemas. Tokios problemos aktualios Lietuvoje. Šis kultūrinis palikimas dažnai neįvertinamas, todėl baigia sunykti. Autorė yra surinkusi nemažą senųjų tapetų kolekciją, kurios dalis buvo pristatyta pranešime.

▸ Lietuvos nacionalinio muziejaus restauravimo centro specialistės Regina Ulozaitė ir Vita Blažiūnienė pristatė pranešimą apie paveikslo „Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu" iš Vilniaus bonifratrų vienuolyno Šv. Kryžiaus bažnyčios mokslinius tyrimus. Gausiai iliustruotame pranešime pateikti minėto paveikslo tyrimų rezultatai leido restauratoriams sudaryti tapybos sluoksnių stratigrafines schemas, pagal kurias būtų galima atsekti, kaip keitėsi paveikslas. Cheminiai, fizikiniai meno kūrinio tyrimai svarbūs ne tik nustatant restauravimo metodikas, parenkant medžiagas ir restauravimo būdus, bet ir kaupiant duomenis apie senųjų meno kūrinių technikas, kuriant panaudotas medžiagas, jų sudėtį, laikui bėgant atsirandančius kūrinio pakitimus ir jų priežastis, ankstesnių restauravimų metu naudotas medžiagas ir metodikas. Sukaupti duomenys yra naudingi meno istorikams, restauravimo medžiagų ir metodų tyrėjams bei restauratoriams.

▸ Pranešimą apie Vilniaus universiteto herbariumo augalų piešinių kolekciją pristatė LDM Prano Gudyno restauravimo centro pergamento restauratorė Dalia Jonynaitė. Rinkinys buvo atrastas atsitiktinai, 1997 m. perkeliant Vilniaus universiteto herbariumą į naujas patalpas, spintose tarp sudžiovintų augalų. Tai akvarele pieštas augalų atlasas. Šio unikalaus, Lietuvoje bei užsienyje nežinomo augalų atlaso tyrimus, restauravimą ir leidinių publikavimą finansavo UNESCO. Augalų atlasą tyrinėjo VU docentė dr. Jonė Rukšėnienė, LDM Prano Gudyno restauravimo centro restauravimo technologai ir restauratoriai, vadovaujami D. Jonynaitės.

▸ LDM Prano Gudyno restauravimo centro ir Lietuvos nacionalinio muziejaus restauravimo centro technologinių tyrimų laboratorijose atlikti mikrocheminiai ir spektriniai dažų, dangų, rišliųjų medžiagų tyrimai padėjo išsiaiškinti, kokios medžiagos naudotos tapant augalus. Dailininkas panaudojo vandenyje tirpias medžiagas, todėl dirbant reikėjo atsargiai pasirinkti restauravimo metodus. Specialistės Nijolė Murelytė, Audronė Želvienė, D. Jonynaitė įvertino augalų piešinių būklę. Kūriniai buvo dezinfekuoti, popierius nuvalytas sausai ir išplautas. Sutrūnijusios vietos sutvirtintos japonišku popieriumi. Estampiniu popieriumi priauginti nutrupėję popieriaus lapų pakraščiai bei kampai. Lapai buvo sudrėkinti vandens garais, ištiesinti bei išdžiovinti. Restauruota kolekcija paruošta saugoti herbariumo rinkiniuose. Šis unikalus augalų atlasas sutvirtėjo, pagražėjo. Ateityje jį galės studijuoti gamtininkai ir dailininkai.

▸ Stendiniai mūsų restauratorių pranešimai atspindėjo šių laikų specialistams kylančias problemas. Įvairių sričių restauravimo meistrai iš M. Mažvydo nacionalinės bibliotekos, Nacionalinio muziejaus ir LDM Prano Gudyno restauravimo centrų pateikė informatyvius stendinius pranešimus apie archeologinių radinių, metalo dirbinių, tapybos, dokumentų, tekstilės, polichromijos, keramikos kūriniams restauruoti naudojamas medžiagas, metodikas, tyrimus, sudėtingesnius restauravimo atvejus.

▸ Konferencija vyko vieno naujausių ir moderniausių 2006 m. atidaryto dailės muziejaus KUMU (kunstimuuseum – dailės muziejus) konferencijų salėje. Tai valstybinio Estijos meno muziejaus padalinys. Šiame Baltijos ir Šiaurės šalyse didžiausiu laikomame kultūros komplekse yra parodų salės, edukacijos centras, 300 vietų renginių salė, pritaikyta konferencijoms, kino bei teatro reikmėms, biblioteka ir archyvai, kavinė, restoranas su terasa, kolekcijų saugyklos, restauracinės dirbtuvės, administracijos kabinetai ir kitos patalpos.

▸ Bendri Baltijos šalių restauravimo specialistų tęstiniai projektai leidžia suvienyti tyrėjų ir restauratorių pastangas, skleisti žinias ir patirtį. Kultūros vertybių išsaugojimas ir restauravimas yra sudėtinga, įvairialypė veikla, jungianti mokslinius medžiagų ir technologijų tyrimus, kultūros istorijos ir meno tyrinėjimus, kryptingą įvairių specialistų bendradarbiavimą. IX Baltijos šalių konferencija turėtų įvykti Vilniuje 2011 metais. Čia kviečiama aptarti kultūros paveldo išsaugojimo ir restauravimo aspektus, bendradarbiaujant įvairių profesinių sričių specialistams. ■